

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Автором проаналізовано особливості гендерної соціалізації. Висвітлено поняття «гендерна роль» та «гендерна соціалізація». Охарактеризовано механізм здійснення гендерної соціалізації.

Ключові слова: соціалізація, гендерна соціалізація, соціалізація особистості, гендер.

The author analyzes the features of gender socialization. The concept of «gender role» and «gender socialization are highlighted». The mechanism of implementation of gender socialization is described.

Key words: socialization, gender socialization, socialization of the person, gender.

Кожна людина в тій або іншій мірі залежить від суспільства, оскільки сучасне середовища обумовлює норми та правила життя особистості в ньому. У сучасному суспільстві статево-рольові стереотипи значною мірою впливають на процес гендерної соціалізації особистості, яка багато в чому визначає її спрямованість.

Гендерні ролі – норми та правила поведінки жінок і чоловіків, що ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю. Вони відрізняються в суспільствах з різною культурою і змінюються із часом.

Гендерно-рольова поведінка людини має свою історію. Гендерні ролі не виникають одразу з народженням дитини, вони розвиваються залежно від багатьох умов і чинників протягом людського життя.

Процес розвитку гендерних ролей, відбувається в контексті досить важливого для життя особистості процесу, який називається соціалізацією.

Гендерна соціалізація – процес засвоєння людиною соціальної ролі, визначено для неї суспільством від народження, залежно від того,

чоловіком або жінкою вона народилася. Ці ролі тісно пов'язані з усвідомленням себе представником певної статі та з нормативами поведінки, характерної для представників цієї статі.

Гендерна соціалізація включає в себе дві складові: 1) засвоєння індивідом прийнятих моделей поведінки чоловіка або жінки, норм, цінностей та гендерних стереотипів; 2) вплив суспільства, соціальне середовища на індивіда з метою прищеплення у неї певних правил та стандартів поведінки, які є соціально прийнятними для даної статі у певному соціокультурному просторі.

Механізмами для здійснення гендерної соціалізації є: диференційне посилення (прийнятне гендерно-рольове поведіння заохочується, а неприйнятне – карається соціальним несхваленням); диференціальне наслідування (людина вибирає статево-рольові моделі в близьких їй групах - родині, серед однолітків, у школі та починає наслідувати прийняте там поведіння).

Статево-рольова соціалізація проводиться протягом усього життя людини, тільки з дорослішанням росте самостійність у виборі цінностей і орієнтирів. У деяких ситуаціях люди можуть переживати гендерну ресоціалізацію, тобто руйнування раніше прийнятих цінностей та засвоєння нових моделей поведінки.

Гендерна соціалізація має низку особливостей і специфічних труднощів у чоловіків і жінок. Для жінки, згідно з історично сформованими патріархальними стереотипами, які, попри суспільний прогрес, ще трапляються, переважає орієнтація на сім'ю та сімейні цінності, ведення домашнього господарства тощо. Для чоловіка, згідно з тими ж стереотипами, нормативно бажаною є більша активність поза межами сім'ї: професійна діяльність, суспільна активність.

Такі стереотипи впливають на свідомість дитини, що тільки починає шлях у суспільному житті. Отож дівчатка часто виростають із

переконанням, що вони не зможуть бути такими ж цінними працівниками в професійній сфері, як чоловіки, що впливає на самооцінку.

Тому досить часто у жінок виникають внутрішні і зовнішні конфлікти у виконанні професійних і сімейних ролей. І стає цілком зрозумілим, що існують серйозні соціальні проблеми, пов'язані з соціально-психологічною та рольовою самореалізацією жінок.

Хлопчик у процесі гендерного розвитку стикається з численними проблемами, насамперед пов'язаними з визнанням в оточенні підлітків, з лідерством, суперництвом тощо. Існують також такі поняття, як норма успішності/статусу, норма розумової твердості, норма фізичної твердості, норма емоційної твердості, норма антижіночності. Та все це досить часто призводить до того, що такі ролі стають джерелом тривоги і напруження тощо.

Таким чином, особливості гендерної соціалізації зумовлюється статево-рольовими параметрами, моделями поведінки та визначається як набуття та збагачення особистості гендерної ідентичності, .

Література

- 1 Коваленко А. Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія: Підручник. К., 2006. 400с.
- 2 Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлєбнік С. Р. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навчальний посібник. К.: ІЗМН, 1997. 392с.
- 3 Лавриченко Н.М. Педагогіка соціалізації. Європейські абрисы. К.,2002. 445с.

